

Коляденко С. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри соціальних технологій,

Житомирський державний університет ім. Івана Франка

СТУДЕНТСЬКА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Для отримання у майбутньому соціально і професійно компетентної особистості, – відповідальної, соціально активної, компетентної, чесної, такої, яка поважає інших, – необхідно надати можливість молодій людині набути цих рис у процесі суспільно-корисної діяльності рівного серед рівних. Інститутом та засобом творення такої людини може виступати Студентська соціальна служба для молоді.

Студентська соціальна служба для молоді (СССМ) Житомирського державного університету імені Івана Франка – унікальна організація. Ця унікальність полягає в поєднанні декількох факторів: участь у її роботі беруть тільки студенти, і вся діяльність (навіть робота керівництва) здійснюється як волонтерська робота, тобто добровільна і неоплачувана. Робота волонтерів СССР регулюється Положенням, згідно з яким визначені мета, завдання, напрямки діяльності.

Мета діяльності СССР ЖДУ ім. І.Франка:

- реалізація державної молодіжної політики;
- надання соціальних послуг та соціальної допомоги студентам, студентським сім'ям;
- розв'язання соціальних проблем та поліпшення становища студентства;
- спрямування діяльності на соціальну адаптацію студентської молоді, здійснення соціальної профілактики, соціального патронажу, соціального обслуговування, соціальної реабілітації студентської молоді;
- розвиток інтелектуальних і творчих здібностей студентської молоді та забезпечення потреб особистості у творчій самореалізації.

Основні завдання СССМ ЖДУ ім. І.Франка:

1. Реалізація державних молодіжних програм у сфері соціальної роботи зі студентською молоддю.
2. Розробка та реалізація профілактичних і реабілітаційних заходів подолання негативних явищ у студентському середовищі, гуманізація взаємин учасників навчального процесу, підвищення рівня психологічної культури.
3. Здійснення системи заходів соціальної допомоги та послуг студентам-сиротам, інвалідам, студентським сім'ям, а також особам, які перебувають у кризовій ситуації.
4. Розробка науково-методичних та інформаційно-правових матеріалів для забезпечення роботи студентських соціальних служб для молоді.

Напрямки соціальної роботи СССМ ЖДУ ім. І.Франка:

1. Реалізація в університеті заходів соціального становлення та соціальної підтримки студентської молоді.
2. Запровадження інноваційних технологій, форм і методів соціальної роботи з різними категоріями студентської молоді.
3. Розробка пропозицій із питань удосконалення роботи професорсько-викладацького складу зі студентською молоддю.
4. Співпраця з місцевими центрами соціальних служб для молоді, адміністрацією навчальних закладів, органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями різних форм власності, громадськими організаціями, фізичними особами.
5. Проведення наукових, соціально-психологічних, психолого-педагогічних досліджень соціально-економічного становища, ціннісних орієнтацій, життєвих планів студентів, підготовленості їх до життя в соціумі. Використання результатів досліджень у практиці соціальної роботи.
6. Створення творчих колективів із метою розробки методичних рекомендацій та методичного забезпечення роботи університету з питань соціальної підтримки молоді.

7. Організація науково-практичних конференцій та семінарів, нарад із питань профілактики, допомоги, реабілітації та надання соціальних послуг молоді, студентським сім'ям.

8. Апробація, рецензування, підготовка рекомендацій щодо практичного застосування нових методичних, статистичних, екологічних, інформаційних матеріалів та пропозицій ректорату університету й соціальним службам щодо розв'язання нагальних соціальних проблем.

9. Створення інформаційного банку даних основних завдань та напрямків діяльності Студентської соціальної служби для молоді

10. Замовлення та впровадження у життя наукових досліджень у сфері соціальної роботи зі студентською молоддю.

11. Організація роботи волонтерів із числа викладачів та студентів університету.

12. Створення при СССМ мережі клубів для розвитку інтелектуальних та творчих здібностей студентської молоді.

13. Сприяння працевлаштуванню та вторинній зайнятості студентської молоді.

Наказ про створення соціальної служби в Житомирському державному університеті та Положення про СССМ було підписано у червні 2003 року, а з жовтня 2003 розпочався набір до волонтерського загону СССМ.

При включенні до волонтерського загону кожний студент зазвичай має власну мотивацію, суть якої зводиться до реалізації п'яти основних потреб: мати, бути, робити, любити, рости¹. Тому при проведенні загальних зборів студентів завданням керівництва СССМ було зацікавити їх до участі у волонтерському русі. Ми виділяємо найвпливовіші стимули для участі у добровільній діяльності студентів: загальні (виділені А.Й.Капською²) – знання про суспільство і себе, цікаве дозвілля, нові знайомства, відчуття корисності та потрібності, ділові контакти в соціальній сфері, визначений статус; специфічні (основані на особливостях діяльності нашої СССМ) – можливість брати участь у безкоштовних курсах «рівний – рівному» (при СССМ їх працює більше 10 найменувань, періодичність проведення – 1 раз на тиждень студентами-

волонтерами, що мають відповідні посвідчення), переваги при забезпеченні роботою на Молодіжному центрі праці, що планується створити при СССМ, набуття практичного досвіду (адже університет готує спеціалістів у галузі освіти і виховання, соціальних педагогів, практичних психологів).

Другий основний етап роботи СССМ – навчання волонтерів, найчастіше воно залежить від виду діяльності, який студенти обрали і проходить в декількох напрямках: для консультантів Телефону Довіри працює школа; на соціально-психологічному факультеті читається спецкурс «Волонтер» по вуличній соціальній роботі; силами Житомирського обласного Центру соціальних служб для молоді та фонду «За здоровий спосіб життя» читаються лекції, проводяться відеолекторії та тренінги за напрямками: «Відлуння» (превентивна робота в гуртожитках), «Формування безпечної сексуальної поведінки», «Школа лідерів», «Допомога жінкам у створенні власного бізнесу», «Профілактика абортів», «Профілактика ВІЛ/СНІДу».

Основні напрямки роботи СССМ ЖДУ ім. І. Франка:

- Телефон Довіри.

Індивідуальне анонімне консультування молоді. Консультації та психокорекція у важких стресових ситуаціях. Інформаційна підтримка. Правовий захист студентів. Соціально-педагогічний патронаж постійних абонентів. Створення методичного забезпечення роботи волонтерів на Телефоні довіри. Психопрофілактика та психогігієна консультантів Телефону Довіри.

- Молодіжний центр праці.

Тимчасове працевлаштування студентської молоді на період літніх канікул. Першочергова допомога у працевлаштуванні соціально-незахищеної молоді і волонтерів.

Співпраця з міською службою зайнятості. Працевлаштування молоді на постійну роботу, формування банку вакансій. Контроль за розподілом випускників університету. Робота з профілактики торгівлі людьми. Сприяння впровадженню молодіжних підприємницьких ініціатив.

Економічне виховання молоді. Професійна орієнтація молоді, допомога у виборі професії та шляхів її набуття.

Перелік послуг Молодіжного центру праці підприємства міста: проведення масових заходів для молоді; організація діяльності консультативних соціальних пунктів та Телефону Довіри; проведення тренінгів, семінарів, конференцій з актуальних питань соціально-педагогічної науки; організація дозвілля дітей працівників організацій та установ; гувернерські та репетиторські послуги; допомога у виготовленні та розповсюдженні рекламної та поліграфічної продукції; надання усіх видів соціальної допомоги співробітникам організації чи установи.

- Курси «Рівний–Рівному».

Організація безкоштовних непрофесійних курсів за інтересами для волонтерів. Можливість отримання професійних навичок роботи для професійного зростання у майбутньому. Організація змістовного дозвілля молоді. Виховання відповідальності керівників курсів. Вулична соціальна робота.

- Підготовка вуличних соціально-педагогічних заходів для бездоглядних та безпритульних дітей.
- Робота з ветеранами університету.

Соціальний патронаж викладачів, які пропрацювали в університеті більше 25 років. Психологічна підтримка людей похилого віку. Збір спогадів про університет для створення книги спогадів.

- Сектор «Дозвілля».

Організація вільного часу молоді. Пропаганда культурного дозвілля та здорового способу життя. Інноваційний центр, формування банку ідей. Організація та проведення відвідування кінотеатрів, музеїв, виставок, закладів соціального захисту населення м. Житомира; екскурсій по містах України, туристичних походів. Організація дозвілля дітей-сиріт та дітей, позбавлених піклування батьків у дитячому будинку с. Дениші.

- Інформаційна служба.

Підготовка, випуск та розповсюдження інформаційних бюлетенів «Перехрестя» та мультими «7 небо». Інформаційна та рекламна підтримка підрозділів СССМ. Розробка соціальної реклами.

Пропаганда серед студентства соціально активного способу життя.

Поширення інформації про роботу молодіжних організацій, клубів, спортивних секцій тощо. Поширення інформації про культурно-дозвілєві та організаційні заходи СССМ та міста.

Співпраця волонтерів між собою, з керівництвом ВНЗ ґрунтується на принципах самоуправління, рівноцінності, демократичності стосунків, поваги, турботи, людиноцентризму, посильності, вимогливості, чесності.

Необхідність та вагомість створення у вищих навчальних закладах самокерованих студентських служб, завданням яких буде соціальний захист та підтримка студентства, підкреслюють наступні тези:

Активна участь студентства в проектах СССМ сприяє формуванню й розвитку таких рис як благодійність, альтруїзм, демократичність, відповідальність, повага до інших. Одночасно студенти оволодівають знаннями про соціальні проблеми суспільства, розуміння принципів, сфер та шляхів допомоги людям і собі. Тобто формується компетентний, свідомий, активний громадянин, здатний узяти на себе відповідальність за процеси, які відбуваються в суспільстві.

Участь волонтерів позитивно впливає на розвиток професійних якостей майбутніх фахівців – психологів, соціальних педагогів, соціальних працівників.